

МБДОУ «Детский сад №1 «Мичийээнэ» с. Кысыл – Сыр МО «Намский улус» РС (Я)

Орто бөлөх оҕолоругар аналлаах

«Тулалыыр эйгэ» дьарыгын кэнспиэгэ: «Саас кэлиитэ»

Иитээччи: Сысолятина Вероника Андреевна

«Тулалыыр эйгэ» дьарыгын кэнспиэгэ: «Саас кэлиитэ»

Сыала: Саас айылҕа уһуктар, сылыһар, хаар уулар, сир ирэр, чыычаахтар кэлэллэр диэн билиилэрин чингэтии.

Соруктара: оҕо толкуйдуур, анааран көрөр дьобурун сайыннарыы; тыл саппааһын байытыы; айылҕаҕа харыстабыллаах сыһыаны, сэрэхтээх буолууга иитии.

Дьарыкка туттуллар мал-сал: ИКТ.

Көрдөрүллэр мал-сал: хартыына, үрүйэ сүүрэр оонньуура.

Оҕо туттар мала: кыптыый, киистэ, гуашь, киистэ сууйар иһит.

Дьарык чааһа	Дьарык хаамыыта	Оҕолор хамсаныылара	Иитээччи хамсаныыта
Кириитэ	– Үтүө кунунэн оҕолоор, мин эһигини кытта оонньуу кэлиим. Оҕолоор билигин биһиги сизеттиһэн баран бэйэ-бэйэбитигэр мичээрдэ бэлэхтэһиэххэ.	Оҕолор сизеттиһэн төгүрүччү тураллар, мичээрдииллэр, бэйэ – бэйэлэригэр үөрэллэр.	Дорооболоһобун, оҕолор ааттарын ааттыы- ааттыы мичээрдиибин.
Сүрүн чааһа	– Оҕолоор билигин дьыл ханнык кэмэй? – Хайаа истин эрэ, оҕолоор туох тыаһырый?	Оҕолор эппиэттэрэ - Саас Оҕолор эппиэттэрэ – Таммах	Слайдаҕа Таммах көстөр, тыаһа иһиллэр.

	<p>– Таммах хантан тухэрий? (муус чопчуттан)</p> <p>– Оџолоор, кырыына хаара уулан Муус чопчу буолар. Күнүс күн күүскэ тыктаџына муус чопчу ирэр, онтон таммах таммалыыр.</p> <p>Муус чопчу диэххэйин эрэ.</p> <p>Муус чопчу анныгар турбат буолун, кини уһуктаах тостон үрдүгүтүгэр түһүөн син.</p> <p>– Сааһы ханнык чыычаахтар аџалалларын билэџит дуо?</p> <p>– Туллук хайдаџый?</p> <p>– Туллуктар туһунан поэттар хоһоон хоһуйаллар, мелодистар ырыа айаллар.</p> <p>– Мин эһиэхэ биһиги нэһилиэхпит суруйааччыта Алексей Татаринов «Туллуктар» диэн хоһоонун ааџан иһитиннэриэхпин баџарабын.</p> <p>Саас кэллэ, саас кэллэ, оџолоор, Кыракый туллуктар түстүлэр.</p> <p>Таһырдыа тахсыаџын, оџолоор,</p>	<p>Оџолоор эппиэттэрэ (крышаттан, дыиэ үрдүттэн...)</p> <p>Оџолоор саас көстүүлэрэ слайд көрөллөр.</p> <p>Муус чопчу диэн хатылыбыллар</p> <p>Оџолоор эппиэттэрэ Туллуктар Оџолоор эппиэттэрэ – манан, кыра, түргэн, атахтаах, сытыы тумустаах. Видео көрөллөр.</p> <p>Оџолоор болџойон истэллэр</p>	<p>Сатаан эппиэттээбэтэхтэринэ «Муус чопчу» диэн этэбин.</p> <p>Хатылатабын (слайд көрдөрүү). Тэһнэ санарабын</p> <p>Видео көрдөрөбүн.</p> <p>Слайд көстөр Слайдаџа туллуктар көстөллөр.</p> <p>Оџолоор болџомтолорун ылаары, чуордук, чуолкайдык, хоһоон</p>
--	--	--	---

<p>Тарбахтары эрчийни</p>	<p>Туллуктар кэтэһэ күүтэллэр. Түү мээчэк туллуктар тэлээрэн Көрөбүөт ол кэлэн түстүлэр, Туус манан туллуктар кылбаһан Кыраһа кырсынан көттүлэр. Туллуктар, туус манан туллуктар Саасытын ажалбыт эбиттэр, Үөрбүттэр, оонньоһор курдуктар Бүгүн күн ол иһин кэлбиттэр.</p> <p>- Аны билигин тарбахчааннарбыт таммах буолуохтара. Тики-таки! Чок-чок! Таммах, таммах таммалыыр,</p> <p>Тики-таки! Чок-чок! Таммах ырыа ыллыыр Тики-таки! Чок-чок! Сылбай ууну хаар иһэр Тики-таки! Чок-чок! Сарданалаах саас иһэр.</p> <p>– Оҕолоор, болҕойон истин эрэ, туох</p>	<p>Илиилэрэ үөһээ - аллараа хамсыыр Ытыска тарбахтарын төбөтүнэн тонсуйаллар Илиилэрэ үөһээ - аллараа хамсыыр. Тарбахтарын сараталлар. Илиилэрэ үөһээ - аллараа хамсыыр Ытыстарын холбоон долгуннар Илиилэрэ үөһээ - аллараа хамсыыр Тарбахтарын саратан ытыстарын эргитэллэр.</p>	<p>ааҕабын.</p> <p>Тэннэ хоһоон ааҕа-ааҕа хамсанабын</p>
----------------------------------	--	---	---

<p>Чинчийн</p> <p>Хамсанылаах ооньуу «Сүүрүк»</p> <p>Бииргэ үлэлээн: «Ньургун»</p>	<p>тыаһырый?</p> <p>– Көрүн эрэ оҕолоор, күммүт күүскэ тыган хаары уулларан үрүйэ буолан устубут.</p> <p>- Хаар уллан туох буоларын көрүөххүтүн баҕарабыт дуо?</p> <p>Кэлин эрэ манна, мин билигин, Хаар уллан үрүйэ буолан сүүрэрин көрдөрүөм.</p> <p>– Оҕолоор үрүйэ устан туох буолла?</p> <p>Маладьыастар – чалбах, үрүччэ буолар.</p> <p>Чалбах диэтибит эрэ, Үрүччэ диэн үрүйэ сүүрэн мустубут сирэ.</p> <p>Үрүччэ диибит бары.</p> <p>– Оҕолоор кыракый үрүччэбитигэр ыстангалы ооньуубут дуо.</p> <p>– Оҕолоор көрүн эрэ, хаар бөҕө сытар дии. Хаар анныгар туох баара буолуой?</p> <p>– Билиэххитин баҕарабыт дуо?</p> <p>– Оҕолоор, манна миэхэ чугаһаан. Хайа тыа хартыыната сытар дии.</p> <p>Киистэбитин ылан хонууну кырааскалыахайын эрэ.</p>	<p>Оҕолор болбойон истэллэр.</p> <p>Эппиэттиллэр.</p> <p>Оҕолор үрүйэ хайдах устарын чинчийэн көрөллөр.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ ... чалбах.</p> <p>Иитээччи кэннэ үрүччэ, үрүйэ, чалбах хатылыылар</p> <p>Оҕолор сүүрүк устун ыстангалы ооньуулар</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ – Баҕарабыт</p> <p>(чүмэчиннэн уруһуйдаммыт хартыынаны гуашь красканнан кырааскалыылар)</p>	<p>Үрүйэ тыаһа музыка (фон) тыаһыыр, слайд көстөр.</p> <p>Үрүйэ суурэр ооньууругар хаарга сылаас уу кутабыт.</p> <p>Чүмэчиннэн уруһуйдаммыт хартыынаны гуашь красканнан хайдах кырааскалыыларын</p>
--	--	--	---

<p>Түмүк</p>	<p>– Хайа, оџолор туох тахсан кэллэ биһиэхэ? – Саамай сөп ньургуһун, онтон ньургуһун хаһан тыллар эбитий? – Оџолоор, Ньургуһун саас эрдэ, хаар уулла да илигинэ тахсар тымныыттан куттаммат, олус хорсун сибэкки эбит.</p> <p>Оџолор биһиги бүгүн тугу кэпсэттибит? Саамай тугу сөбүлээтигит? Саас маннай ханнык чыычаахтар көтөн кэлэр эбиттэрий? Күммүт күүскэ тыктабына үөһээ кырыыһаттан туох туһэр эбитий? Хаар ууллубутугар туох устубутуй? Саас маннай хаар анныттан тахсар сибэкки аата туох диэний? – Оџолоор, бүгүн эһиги дьарыкка көхтөөхтүк кыттыбыккытыгар махтанабын. Доруобай, элбэх доџордоох буола улаатаргытыгар баџарабын.</p>	<p>Оџолор эппиэттэрэ – Ньургуһун сибэкки.</p> <p>Оџолор эппиэттэрэ – саас. Слайд көрө – көрө Ньургуһун туһунан кэпсэтэбит.</p> <p>Оџолор эппиэттэрэ</p> <p>– Көрсүөххэ диэри!</p>	<p>көрдөрөбүн</p> <p>Хартыынаџа ньургуһуннар тахсан кэлбиттэриттэн үөрэн соһуйабын.</p> <p>Слайдаџа Ньургуһуннары көрдөрөбүн.</p> <p>Оџолор эппиэттэриттэн түмүк оноробун.</p> <p>– Көрсүөххэ диэри!!!!</p>
---------------------	---	--	---